

PEYGAMBERİMİZ VE GENÇLİK

Sabri AKPOLAT*

12 – 24 yaş arası genelde gençlik dönemi olarak kabul edilmiştir. Bu dönem, insanın yetişkinlik dönemindeki özelliklerini biçimlendiren temel belirleyicidir. Bu dönemde genç, bedensel ve ruhsal gelişme ve değişme yaşar. Bu dönemde elde edilen maddi ve manevi kazanımlar ve verilen kararlar hayatın bundan sonraki dönemini tamamen ilgilendirmekte ve etkilemektedir.

Çağımızda gelişmiş ülkelerde görülen yozlaşmış, kokuşmuş, bugün hemen herkesin şikâyetçi olduğu medeniyet anlayışında ahlâkî değerler silinmek üzeredir. Bu ülkelerde gençliğin içinde bulunduğu durum korkunç boyutlara ulaşmıştır. Uyuşturucu bağımlılığı, cinsel konulardaki aşırılıklar, âilevî skandallar, gasplar, cinâyetler, günden güne artış gösteren intiharlar ve buna benzer olumsuz aşırı hareketlerin hepsi, haberleşme ve iletişim ağlarının gelişimiyle birlikte bizim gençlerimiz üzerinde tam bir şok etkisi yapmaktadır.

Süratle dünyanın her yerine yayılan bütün bu menfi bilgiler, fikirler, hayat görüşleri ve değer yargıları; gencin kendi kimliğini oluşturma sürecinde olduğu bir dönemde çok olumsuz bir etki yapmaktadır.

Genç; içinde bulunduğu dönemin rûhî ve psikolojik bunalımı; batı kültürünün de bir yandan cezbedici görünüşü, öbür taraftan beyin yıkayıcı baskın etkisiyle âdeta şaşkına dönmektedir. Kendi geleneksel kültüründen ve değer yargısından kopmaya ve zaman içinde

* D.İ.B. Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

yabancılaşmaya başlamaktadır. Artık o, ben neyim? gibi soruların cevabını ararken zorlanmaktadır. Hatta, bazen bu tür soruları kendisine sormayı bile gereksiz görmekte ve kendisine sunulanları, yanlış bile olsa kabullenmeyi yeğlemektedir. Bu da onu hazır reçetelere götürmektedir. Günümüzde, bütün dünyada şahit olunan çatışmaların, savaşların, çeşitli ideolojik hareketlerin ve değişim isteklerinin hep gençlerden gelmesi, ilginç olduğu kadar da düşündürücüdür.

Bu etkilemenin tesiriyle genç ile başta âilesi olmak üzere, daha önceki kuşaklar arasında çatışmalar, huzursuzluklar ve değer farklılıkları ortaya çıkmaktadır. Sonuç her iki taraf için de iyi olmamaktadır.

Gençlerimizin karşı karşıya kaldıkları ve onların kendi öz kültürlerini hedef alan bütün bu çağdaş unsurlar o kadar câzip, gençliği çekici, sürükleyici ve deyim yerindeyse pervasız bir tarzda sunulmaktadır ki; neredeyse gençler akıllarını bir kenara bırakarak, duygularıyla hareket etmekte, batı hayat tarzını ve değer yargılarını benimseyerek aynen taklit etmekte veya etmeye çalışmaktadırlar.

Bugün, dünya insanları çağın hızlı ilerleyişine ayak uydurmakta adeta zorlanmaktadırlar. Bir taraftan bilimsel ve teknolojik gelişmelerin baş döndürücü hızı, bir taraftan lüks ve konforlu bir hayat yaşama hırsı, diğer yandan daha çok kazanma koşturmacası insanları bîtab bırakmaktadır. Genç kuşaklar da bu koşturmacadan payına düşeni almaktadırlar.

Bilinmelidir ki; yeryüzünde yaşayan en değerli unsur bilgili, dürüst ve düşünen insan unsurudur. İnsan unsurunun en kıymetli, en verimli olduğu dönemi de gençlik çağıdır. Zira, her şeyi yapan da yıkan da insandır. İlimden, araştırmadan yoksun kalan bir gençlik iyilik ve güzellik adına hiç bir şey yapamaz. İyi eğitilmiş, ilim ve irfanla donatılmış bir gençliğin de çözemeyeceği ve üstesinden gelemeyeceği, hiçbir sorun yoktur.

Genç, bir toplumun geleceğidir. Her toplum, kendi geleceğini garanti altına alacak, kendi değerlerini yükseltip, geliştirecek fertler yetiştirmeyi hedef edinir. Yeni yetişen nesiller ruh ve bedence sağlıklı, güçlü ve dinamik bir kişilik geliştirdikleri ölçüde toplum da güç ve kuvvet kazanacaktır. Ayrıca, gençlerin eğitimine ve öğretimine çağın gelişen şartlarını da göz önünde bulundurarak önem veren milletler, daima yükselmişler ve dünyada söz sahibi olmuşlardır.

Gençlik, kişinin enerji dolu ve hareketli olduğu en dinamik çağıdır. Genç insan sahip olduğu enerjiyi harcayabilmek için daha çok harekete ihtiyaç duyar. Bu itibarla o, birçok meseleyi çözebilecek heyecan, dinamizm ve fiziksel beceriye de sahiptir; kendisine fırsat verildiğinde çok önemli başarılarla imza atabilecek yeteneğe sahip bulunmaktadır. Ciddi görevleri yerine getirebilecek kabiliyet, genç insanda daima mevcuttur. Esas olan, gençteki bu kabiliyeti keşfedip, onu geliştirmek, bunun için de ona görevler vererek sorumluluk bilincini kazandırmaktır.

Asr-ı Saadet'te Peygamberimizin, gençliğin bu tür özelliklerini azami ölçüde dikkate alarak değerlendirdiği, açık bir biçimde görülmektedir. Çünkü O , gençleri, tebliğ ve irşat faaliyetleri dahil, devlet teşkilatının en üst kademelerine kadar hemen her alanda görevlendirmiştir. Gençler ise, Allah'ın Resulü'nü hiçbir zaman mahcup etmemişler, O'nun güvenini boşa çıkarmamışlar ve kendilerine verilen çok ciddi dini ve idari görevleri, hakkıyla yerine getirmişlerdir. Bu görevler arasında valilik, sekreterlik, hâkimlik, komutanlık, sancaktarlık, istihbaratçılık, güvenlik görevliliği, maliyecilik, öğretmenlik gibi çok önemli devlet görevleri bulunmaktadır.

En üstün ahlaka sahip olarak yaratılan Hz.Peygamber şüphesiz herkesle ilgilenmiş ve herkese değer vermiştir. Bununla birlikte Onun gençlere özel bir önem verdiği görülmektedir. Bunun sebebini de, Onun " Bana gençliğin yardımı lutfedildi."^[1] Sözünde aramak gerekir. Zira gençlerin sahip olduğu enerji ve dinamizm, bir hareketi yükseltilere götürebilecek ölçüdedir. İslamî hareket de gençlerin omuzlarında yükselmiştir.

Hz. Peygamber dönemini dikkatlice incelediğimizde, genç jenerasyonun İslâm'ın mesajını yaşlılardan daha önce ve daha büyük bir arzu ve iştiyakla kabul ettiğini görmekteyiz. Bu nedenle ilk Müslümanların büyük çoğunluğunu gençlik kesimi oluşturmuştur. Gençlerin İslâm dinine rağbeti o kadar fazla olmuştur ki, hicret sırasında Ubeyde b. Haris gibi oldukça yaşlı bir-iki kişi dışında, İslâm mensuplarının büyük ekseriyeti Müslüman oldukları zaman otuz yaşın altında idi ve ancak bir veya iki kişi otuz beşin üzerinde bulunuyordu. En nüfuzlu ailelerin, en nüfuzlu soyların gençleri İslâm'a koşup, kutlu davasında Allah'ın Elçisi'ne destek ve yardımcı olmuşlar, O'nu en olumsuz şartlar altında bile yalnız bırakmamışlardır.^[2]

Mekke'nin nüfuzlu ve refah içinde yaşayan ailelerine mensup

gençler, İslâm'a; yaşlılar, köleler, fakirler, kimsesiz ve zayıf kimselerin duydukları sempati ve ilgiden daha fazla alâka göstermişlerdir. İslâm'ı yayma konusunda Hz. Peygambere asıl destek ve yardımcı olanlar, bu idealist gençlerdir. Nitekim ilk müslümanlardan birkaç kişi 50 yaş civarında, birkaç kişi 35 yaşın üzerinde, geri kalan çoğunluk ise 30 yaşın altında bulunuyordu. Mesela genç yaşta İslâm'ı kabul edenlerden Hz. Ali 10, Abdullah b. Ömer ve Ubeyde b. el-Cerrah 13, Ukbe b. Amir 14, Cabir b. Abdullah ve Zeyd b. Harise 15, Abdullah b. Mes'ud, Habbab b. Eret ve Zübeyr b. Avvam 16, Talha b. Ubeydullah, Abdurrahman b. Avf, Erkam b. Ebi'l-Erkam, Sa'd b. Ebi Vakkas ve Esmâ bint Ebi Bekr 17, Muaz b. Cebel ve Mus'ab b. Umeyr 18, Ebu Musa el-Eş'ari 19, Cafer b. Ebi Talip 22, Osman b. Huveyris, Osman b. Affan, Ebu Ubeyde, Ebu Hureyre ve Hz. Ömer 25-31 yaşlarında idiler.^[3]

Peygamberimiz de İslâm toplumunun şekillenmesinde, İslâmî değerlerin yaşanmasında ve yayılmasında gençlere büyük görevler vermiştir. İslâm'ın tebliğinde onların cesaret ve enerjilerini harekete geçirmiş, her şeyden önce gençlerin kendine güvenli, sağlam bir kişilik geliştirmelerine imkân sağlamıştır. Nitekim gençleri çoğunluğu yaşlı sahâbilerden oluşan ordulara komutan tayin etmiştir. Çoğu savaşlarda sancağı bizzat kendisi gençlere vermiştir. Meselâ Tebük seferinde sancağı 20 yaşındaki Zeyd b. Sâbit'e, Bedir'de 21-22 yaşlarındaki Hz. Ali'ye, vermiştir. 18 yaşlarında olan Üsâme b. Zeyd'i, Suriye'ye göndermek üzere hazırladığı orduya komutan tayin etmiştir.

Hz. Peygamber, gençlerin ilim alanında yetişmesine büyük önem vermiş, vahiy katiplerini genellikle gençler arasından seçmiştir. İslâm'a davet mektuplarını da gençlere yazdırmıştır. Bazı gençleri de, Süryanice ve İbranice gibi, o gün için çok ihtiyaç duyulan yabancı dilleri öğrenmeye teşvik etmiştir.^[4]

Semure b. Cundeb'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber ahabına, müşriklerin gençlerini öldürmemeleri talimatını vermişti. Abdullah, babası Ahmed b. Hanbel'e bunun tefsirini sorunca cevaben o: "Yaşlı neredeyse İslâm'a girmez!

Genç ise İslâm'a yaşlıdan daha yakındır." diyor.^[5]

Enes b. Malik'in anlattığına göre, Ensar'dan 70 genç vardı, kendilerine "Kurra" denilirdi. Akşamları Medine'nin çeşitli bölgelerine dağılırlar, ders halkaları oluştururlar (feytedâresüne), oralardaki halka namaz kıldırırlar, sabah olunca da Hz. Peygamber'in mescidine gelirlerdi.

Hz. Peygamber (İslam'a davet için) onları Bi'r-i Ma'üne'ye göndermişti. Ancak onlar tuzağa düşürüldü ve hepsi de şehid oldular. Bunun üzerine Hz. Peygamber tam 15 gün Sabah namazlarında kunut okuyup beddua etti.^[6]

O'nun bütün gayret ve hedefi, inançlı, dindar, ahlaklı ve iffetli bir gençlik oluşturabilmek idi.

Hz. Peygamber çocukları bile hafife almamış, onlara, yetişkin birer insan gibi selam vermiş, şefkat gayretiyle de başlarını okşamış^[7], böylece geleceğin gençlerine ne kadar önemli birer insan oldukları duygusunu vermiştir. Gençler İslamî harekette ve devlette çok önemli görevler alacaklarından, onları hür düşünmeye, faydalı şeylerden çekinmeksizin yararlanmaya ve sonucu ne olursa olsun doğru bildiğini cesaretle ifade etmeye teşvik etmiştir.^[8] Böylece onların kişiliklerini bağımsız bir şekilde geliştirmelerine yardımcı ve destek olmuştur.

Bu gençler arasında sayabileceğimiz Ali b. Ebî Talib Hz. Peygamber'in amcasının oğluydu. Hz. Ali İslâm'dan önce Allah'ın Resulü'nün evinde kalıyordu. Babası Ebû Talib, Hz. Peygamberi müşriklere karşı bütün imkânlarıyla korumasına rağmen, Müslüman olmamıştı. Ama Hz. Ali, daha İslâm'ın ilk gününden itibaren Müslüman olmuş, Hz. Hatice'den sonra İslâm'ın ilk mensubu olma şerefini kazanmıştır; Müslüman olduğunda ise henüz on yaşlarındaydı. Böylece o, daha İslâm'ın başlangıcından itibaren hep İslâmiyet'in içinde olmuştur. Onun ağabeyi Ca'fer b. Ebî Talib de ilk Müslüman olanlardandır^[9] ve Hz. Ali'den on yaş büyük olduğuna göre^[10], Müslüman olduğunda 20 yaşlarında bir delikanlıdır. Hz. Ca'fer'in hanımı Umeys'in kızı Esmâ'nın da ilk Müslüman olan^[11] genç hanımlardan olduğu anlaşılmaktadır.

İlk Müslümanlardan bir diğeri de, henüz daha delikanlılık çağında İslâm'ı tercih etmiş olan ve Efendimiz'in, kendisine "havarim" diye iltifat ettiği Zübeyr b. Avvam'dır^[12]. Zübeyr Müslüman olduğunda daha on iki yaşındaydı^[13]. Mekke döneminin ilk ve aynı zamanda çilekeş Müslümanlarından Habbab b. el-Eret'i de zikretmemiz gerekir. O, altıncı Müslüman olarak on altı yaşlarında^[14] bir delikanlıydı. Osman b. Maz'ûn on dördüncü Müslüman olduğunda genç grup içinde bulunuyordu. Kardeşi Kudame b. Maz'ûn da ilk Müslümanlardan olup, Müslüman olduğunda yirmi yaşının biraz üstünde idi^[15].

İlk Müslümanlar arasında gençlik kervanında kimler yoktu ki; Allah Resulü (s.a.s.) kutsal mesajına gönlünü açtığında on dokuz yaşında olan

Sa'd b. Ebî Vakkas; Uhud savaşında kendi bedenini Allah'ın Resûlü'ne siper eden, ilahi daveti kabulde ilk sıraları alan ve İslâm'la şereflendiğinde on dört veya on sekiz yaşlarında olan Talha b. Ubeydullah; Müslüman olur olmaz Kur'ân'ı müşriklerin arasında okuyacak kadar medeni cesarete sahip olan, cılız fiziğine karşın küfrün elebaşlarına meydan okuyan, on altıncı Müslüman olduğunda on altı yaşları civarında olduğu anlaşılan Abdullah b. Mesûd; Mekke döneminde tebliğ ve irşat faaliyetleri için evini Peygamberimize tahsis eden ve İslâmiyete girdiğinde on yedi, on sekiz yaşlarında olduğu anlaşılan Erkam b. Ebî'l-Erkam; hicret sırasında yirmi iki yaşlarında olan Saîd b. Zeyd ve en fazla onunla aynı yaşlarda bulunan hanımı Hattab'ın kızı Fâtıma; Yeni Müslüman olduğunda daha on yedi yaşlarında bulunan ve Hz. Ebû Bekr'in kızı olan Esmâ ^[16]; annesinin bütün servetini elinin tersiyle bir kenara iten ve hayatına yönelik bütün tehdit ve işkenceleri göze alarak kendisini Hz. Peygamber'in getirdiği ilahi mesaja vakfeden, sonuçta Uhud savaşında şehit olduğunda, Allah Resûlü'nün, şehadetine göz yaşları döktüğü Mus'ab b. 'Umeyr ^[17] ve burada adını zikredemeyeceğimiz daha pek çok genç... Hz.Mus'ab vefat ettiğinde kefenlemek için kefen bezi bulunamamıştır.

Burada şunu da hemen ifade etmemiz gerekir: Allah Resûlü'nün kutsal davetini öncelikle kabul edenler sadece Mekke'li gençler değildir; aynı zamanda Medineliler de onun bu ulvî mesajını Medinelilerden önce kabul etmişlerdir. Bilindiği gibi Allah Resûlü (s.a.s.)'e en zor anlarında Medineliler kucak açmış ve ona beyatta bulunmuşlardır. Medineliler Müslümanlar arasında İslâm dini ile müşerref olanların ilklerini de gençler teşkil ediyordu. Tıpkı Mekke'de olduğu gibi, Medine'de de, İslâm dinine karşı duran yaşlılarla, Müslüman olup İslâmiyet'i destekleyen oğullarından oluşan gençler vardı. Bunun en tipik örnekleri, Medine'nin ileri gelen saygın kişilerinden olup kıskançlığından ötürü Hz. Peygamber'den yüz çeviren Ebû Amir ile Uhud savaşında şehitlik mertebesine ulaşacak ve cansız bedeni melekler tarafından yıkanacak kadar Allah'ın Resûlü'ne bağlı olan oğlu Hanzala; Münafıkların reisi olan Abdullah b. Ubeyy ile İslâm toplumunu ifsat etmek ve Allah'ın Elçisi'ni alaya almak için her fırsatı değerlendiren babasını öldürmek isteyecek kadar samimi ve güçlü bir Müslüman olan oğlu Abdullah'tır¹⁷.

Medineliler gençler kuşkusuz bu ikisiyle sınırlı değildir. Onlar arasında, daha hicretten üç yıl önce Mekke'ye gelen ve Akabe'de bulunduğu oradaki reislerin en küçüğü olan Es'ad b. Zürrâre 18; yine ikinci Akabe beyatında beyat ettiği sırada on üç-on dört yaşlarında olup

oradakilerin en genci bulunan Ukbe b. Amr 19; on beş yaşlarında iken ikinci akabe beyatında hazır bulunan Cabir b. Abdillâh 20; Akabe'de Allah'ın Elçisi'ne beyat ettiği sırada yirmi dört yaşında olduğu anlaşılan Mesleme b. Selâme 21; babasından çok önce Akabe'de Hz. Peygamberi koruma sözü veren Muaz b. Amr 22...ve daha birçokları.

Görülüyor ki, yaşlı Medinelilerin çoğu Medine'de şirk üzerinde bulunurlarken, onların ya çocukları ya da yeğenleri, Allah Resûlü'ne her ne pahasına olursa olsun itaat edeceklerine ve onu koruyacaklarına dair söz veriyorlardı.

Bütün bunlar bize şunu apaçık göstermektedir ki, Hz. Peygamber'in yardımcısı olan ve İslâm dinini omuzlayanların büyük çoğunluğunu gençler oluşturmuştur. Başka bir ifadeyle, İslâm dini büyük ölçüde gençlerin omuzlarında yükselmiş, layık olduğu yere ve zaferlere onlarla koşmuştur. Bilinmesi gereken önemli bir husus şudur ki; bu gençler sadece verdiği sözlerle kalmamışlar, bu sözlerin gereğini yerine getirerek, Peygamber Efendimiz (s.a.s.) inanılmaz bir bağlılık göstermek suretiyle, Peygambere nasıl sadakatte bulunulacağına dair de eşsiz örnekler sergilemişlerdir. Gerçekten gençlik, İslâmî davete ilk önce koşan kitle olduğu gibi, Allah Resulü'nü koruma konusunda da en fazla özen gösteren kesim olmuştur. Allah'ın Resûlü, daha ilk tebliğini yapıp müşrikler tarafından sataşmalara ve tehditlere maruz kaldığı andan itibaren, gençlik tarafından büyük bir titizlikle korumaya alınmıştır.

İslam Mekke'de iyice sesini duyurunca yaşlı ve genç nesil arasında farklar da ortaya çıktı. Artık Mekke'de Hz. Ebu Bekir gibi inanan insanları tanınmayacak derecede döven ve öldü diye bırakan Utbe b. Rebîa^[18], diğer tarafta ise ilk Müslümanlardan olan onun genç oğlu Ebû Huzeyfe^[19]. Bir tarafta yaşlı ve tecrübeli Velîd b. Muğîre, diğer tarafta Hudeybiyye sonrası müslüman olan, Hz. Peygamber'in, "kavminin ne güzel genci"^[20] dediği Velid b. Muğîre'nin oğlu Hâlid b. Velid. Halid b. Velid, Hudeybiyye sonrası Müslüman bir genç olurken^[21], babası Velîd b. Muğîre ise Mekke döneminin, küfrü Kur'an-ı Kerim'le tescil edilmiş olan^[22] yaşlı İslam düşmanlarındandı.

Osman b. Talha Hudeybiyye sonrası Hz. Peygamber'e Müslüman olmak için geldiğinde, daha gençliğinin baharındaydı. Babası Talha b. Ebî Talha ise en tehlikeli İslam düşmanlarındandı.^[23]

Zübeyr b. el-Avvam, Müslüman olduğunda on iki yaşındaydı. Amcası ise ona müslüman olduğundan dolayı işkence yaptı.

Ebu Cehil, Ebu leheb, Ebu Süfyan, Ümeyye b. Halef, Velid b. Muğîre, Âs b. Vâil gibi Hz. Peygamber'e en çok düşmanlık edenler gençlik çağını çok geride bırakmış kişilerdi.

Görülüyor ki genç nesil, İslam dinine daha açık ve onu kabule daha müsait bulunmaktadır. Başlangıçtan itibaren İslam dini gençler tarafından rağbet görmüş ve yine onlar tarafından yayılma ve gelişme imkanı bulmuştur. Buna göre İslam'ın, temelde bir gençlik hareketi olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Peki, gençleri hiçbir menfaat gözetmeden, üstelik dünyalıklarını da terkederek Hz. Peygamber'in etrafında toplayan husus neydi? Bu hususu şu maddelerle izah etmek mümkün.

1. Hz. Peygamber'in Getirdiği Evrensel Mesaj Ve Gösterdiği Hedef

Hz. Peygamber'in peygamber olduktan sonra getirdiği mesaj, hep Hakk'ı ve haklıyı koruyor, zulme ve zalime meydan okuyordu. İnsanları kendisine bile faydalı olmayan putları terketmeye, nefsin arzu ve isteklerinin köleliğinden kurtulmaya, sadece tek Allah'a ibadet ve itaat ederek insan olduklarını idrak etmeye çağırıyordu. Bunların sonucunda ise nihai hedef olarak "cennet"i gösteriyordu. Bütün bu güzel hedefler gençliğin beklenti ve idealleriyle de uyum gösterince, gençlikte, Hz. Peygamber'e karşı derin bir sevgi meydana geldi.

Hz. Peygamberin getirdiği evrensel mesaj, insanlığa bir hedef gösteriyordu. O, "Lâ ilâhe illallah deyin ki, kurtuluşa eresiniz" diyordu. Yine aynı kelime-i tevhide inanıp gereğini yerine getirmek suretiyle, İran ve Bizans'ın fethedileceğini müjdeliyordu.^[24]

Hz. Peygamberin gösterdiği hedef sadece dünyevî erdemler değildi. Hak yolda mücadele neticesinde kişi iki güzelden-şehitlik ve gazilik- birini elde edecektir. Hak uğrunda hareketi seven, enerji ve dinamizm temsilcisi genç için bu kutlu hedefler oldukça caziptir. Bu sebeple, Sa'd b. Ebî Vakkas'ın kardeşi Umeyr gibi bazı gençler şehitlik mertebesini elde etmek için büyük çabalar göstermişlerdir. Umeyr, Hz. Peygamber'den gizlenerek, 16 yaşında iken katıldığı Bedir savaşında şehit düşmüştür.^[25]

2. Gençleri Azarlamadı

Gençlerle arası sürekli iyi olan Hz. Peygamber'e, gençlerden bir çok kişi hizmette bulunmuştur. Bunlardan birisi Enes b. Malik'tir. Hicret esnasında on yaşında olan Enes, vefatına kadar Hz. Peygamber'e hizmet etmiştir. Söylediğine göre, O'nun hoşlanmadığı bir şeyi yaptığı zamanlarda bile o, bunu niçin yaptın diyerek kendisini bir defa olsun azarlamamıştır.^[26]

3. Gençlerle Şakalaşırđı

Peygamberimiz gençlerle şakalaşmış, bir sevinç ve övünç vesile olarak kabul edilen künyeye hitap ettiği olmuştur. On yaşlarında peygamberimizle tanışan ve onun vefatı sırasında 27 yaşlarında bulunan Hz. Enes'e " Ey iki kulaklı"^[27] diye takılmış, Hz. Ali'ye " Ebû Türeb" diye hitap etmiştir.^[28]

4. Gençlere Sevgisini Açıkça Söylemiştir

Hicret esnasında on yedi yaşında olan ^[29] ve Hz. Peygamber'in vefatına kadar gençliğinin baharında olduğu anlaşılan Muaz b. Cebel'e Allah Elçisi, yemin ederek kendisini sevdiğini söylemiş ve arkasından da bazı tavsiyelerde bulunmuştur.^[30] Akabe beyatında bulunduğu oradaki başkanların içinde en küçüğü olduğu ifade edilen Esad b. Züreb ^[31] vefat ettiğinde, cenazebini bizzat Hz. Peygamber yıkamış ve kefenlemiş, namazını da kıldırılmış ve cenazesinin önünde kabre kadar yürümüştür.^[32]

5. Gençleri Cennetle Müjdelemiştir

İslam dinine yapmış oldukları hizmetlerinden ötürü Peygamberimizin gençleri cennetle müjdelediğini görmekteyiz. Hicrette yirmi sekiz veya yirmi dört yaşlarında bulunan Talha b. Ubeydullah için şöyle buyurmuştur: " Her kim yeryüzünde yürüyen bir şehide bakmak isterse, Talha b. Ubeydullah'a baksın" ^[33] Hz. Talha genç yaşta İslam'ı kabul etmiş ve her şeyiyle Hz. Peygamber'i korumak için gayret göstermiştir.

6. Gençlerin His Ve Duygularını Okşamıştır

On iki yaşında Müslüman olan Zübeyr b. Avvam için: “Her peygamberin bir yardımcısı vardır. Benim yardımcım da Zübeyr’dir”^[34] buyurmak suretiyle , ruhunu okşayarak onu kendisine yardımcı ilan etmiştir. Hz. Ali’ye ise :” Sen bendensin, ben de sendenim” diyerek, onu kendinden bir parça saymıştır. Abdullah b. Abbas için, “ Allahım, onu dinde fakih kıl ve ona te’vili öğret.”^[35] diye dua etmiş,Ebu Musa el-Eşâri’ye de, “ Ey Musa! Sana davud ailesinin sesi gibi güzel bir ses verilmiştir.” Diyerek, onun gururunu okşamıştır.

7. Gençleri Utandırmaktan Sakınırdı

Hz.Peygamber,etrafındaki insanlar beğenmediği bir hareket yapsa bile,yine de onları mahcup etmek istemez,hatalarını yüzlerine vurarak onları utandırmazdı. Muaviye b. Hakem başından geçen bir olayı şöyle anlatır: Ben, Hz.Peygamber’in arkasında namaz kılarken, aksıran bir adama “yerhamükellah”diyerek karşılık verdim. Çünkü namaz kılarken konuşulmayacağını bilmiyordum. Yanımdakiler bana bakmaya başladılar. Onlara “Niye bana bakıyorsunuz?” deyince, bu sefer de beni ikaz etmek için ellerini dizlerine vurmaya başladılar. Ben, onların beni susturmak istediklerini anlayınca, sustum. Hz.Peygamber kadar güzel öğreten bir öğretmen hiçbir zaman görmedim. Vallahi o, namazı kılınca ne beni dövdü, ne de azarladı. Sadece namazda dünya kelamı konuşulmayacağını ,ancak tesbih, tekbir yapılarak Kur’an okunabileceğini söyledi.^[36]

Henüz çocuk yaşlarında Ebû Râfi b. Amr el-Gıfârî hurma ağaçlarını taşlarken, Hz. Peygamber ona niçin taşladığı sormuş, o da acıktığını söylemişti. Bunun üzerine Hz.Peygamber gayet müşfik bir eda ile taşlamamasını, ancak yere düşenlerden yemesini ifade etmiş ve başını okşayarak,” Allahım,bunun karnını doyur.” Diyerek dua etmiştir.^[37]

Üsame b. Zeyd,hırsızlık yapan bir kadını affetmesi için aracı olarak Hz. Peygamber’e geldi. Peygamberimiz bu olaya çok kızdığı halde, tepkisini incitmeden ortaya koymuştur : “ Ey insanlar! Sizden öncekiler, kendilerine önemli ve nüfuz sahibi bir kişi suçlu olarak geldiğinde, onun cezasını vermediler. Ancak nüfuz sahibi olmayan ve zayıf, güçsüz bir kişi suçlu olarak geldiğinde hemen cezalandırdılar. Bu adaletsizlikten dolayı da helak oldular. Allah’a yemin ederim ki, hırsızlık yapan benim kızım Fatıma olsa, onun da cezasını verirdim.”^[38]

8. Gençlere Yumuşak ve Müsamahalı Davrandı

Hz.Peygamberin kaba ve katı olmadığı Kur'an-ı Kerim'de vurgulanır.^[32] Bu özelliği sebebiyle insanlar etrafında toplanmışlardır. O, bir şey öğreteceği zaman önce karşısındakileri yumuşatarak gönlünü alır, sonra söyleyeceklerini söylerdi.^[40] Bu konuda en güzel örneklerden birisi zina için izin istemek üzere Hz.Peygamber'e gelen gence olan yaklaşımı ve onu ikna etme yöntemidir.^[41]

9. Nitelikli Kişileri İslama Kazandırmaya Gayret Etmıştır

Saîd b. Zeyd ve hanımı el-Hattab'ın kızı Fatima ilk müslümanlardandır. Müslüman oldukları için Hz.Ömer'den sopa yemişler ancak onun müslümanlığına vesile olmuşlardır. 33 yaşlarında iken müslüman olan Hz.Ömer için Peygamberimiz "Allah'ım! Bu iki kişiden, Ebu Cehil veya Ömer b. Hattab'dan, sana daha sevgili olan birisiyle dinini güçlendir: "[42] diye dua etmişti.

Bunlardan Hattab oğlu Ömer , Cahiliye Mekke'sinde ilkeli ve mert duruşuyla tanınırdı. Saygınlığını mensup olduğu kabilenin gücünden değil -ki zaten güçlü kabilelerden değildi- güçlü kişiliğinden alırdı.

Hişam oğlu Amr (Ebu Cehil) ise; Mekke'nin en güçlü kabilesi Mahzumoğulları'na mensuptu. Devletlerarası ticaret yapardı. Toplumunun en görgülü ve kültürlülerinden biriydi. İnandığı şey uğruna canını verecek kadar ilkeli ve kararlıydı. Doğru bildiği yolda sonuna kadar giden bir mizaca sahipti.

Peygamberimizin bu duası Hz. Ömer hakkında kabul olundu. Hz. Ömer'in müslüman olmasıyla birlikte İslam'ın inkişafını bilmeyen yoktur. Bu da, hizmetlerin etkili olarak yürütülmesinde nitelikli kimselere olan ihtiyacı göstermektedir.

Hz. Ömer bi'setin 6. yılı Zilhicce ayında Müslüman oldu. Ondan önce 39 erkek 23 kadın Müslüman olmuştu. Hz Ömer'in müslüman olduğu sırada bu müslümanlar Dâr-ı Erkam'da toplu bir halde bulunuyorlardı.O zaman Ömer, "Kaç kişiyiz?" diye sordu. "Biz madem ki hak üzereyiz, neden dinimizi gizliyelim?" dedi. Bundan sonra Müslümanlar açıktan Ka'be'yi tavafa gittiler ve müşrikleri ürküttüler. Hak ile batıl, O'nun İslâm olmasıyla ayrıldığından kendisine Faruk denildi.

Abdullah ibn-i Mes'ud der ki: "Ömer'in İslam olması bir fetihtir. Hicreti bir zaferdir. Halifeliği bu ümmete bir rahmettir. Biz Kâbe'de namaz kılmaktan korkardık. Ömer Müslüman olunca orada namaz kıldık."

Hz. Ömer de kaliteli ve verimli bir hizmetin yürütülmesinde izzetli, ilkeli, görgülü, nitelikli, fedakâr, seçkin ve bilgili insanlara ihtiyaç olduğuna inanıyordu. Zeyd b. Eslem'in rivayetine göre; O, birgün dostlarıyla birlikte oturuyordu. Onlara (Allah'tan) bazı istek ve temennilerde bulunmalarını söyledi. Oradakilerden birisi:

"-İçinde bulunduğumuz şu hane dolusunca paralarım olsun da Allah yolunda infak edeyim!.." şeklinde niyet ortaya koydu.

Bir başkası:

"-İçinde bulunduğumuz şu hane dolusunca altınlarım olsun da Allah için harcayayım!.." tarzında bir istek belirtti.

Diğer biri de:

"- İçinde bulunduğumuz şu hane dolusunca mücevherlere sahip olayım da onları Allah yolunda sarfedeyim!.." diye temenni etti.

Ancak Hz. Ömer:

"-Daha,daha fazlasını isteyin!" deyince onlar:

"- Allah Teala'dan daha başka ne isteyebiliriz ki?!" dediler.

Bunun üzerine Hz. Ömer: "-Ben ise, içinde bulunduğumuz şu hanenin Ebu Ubeyde bin Cerrah, Muâz bin Cebel ve Huzeyfe ibnü'l-Yemân gibi (müstesna ve seçkin, her yönden kamil) kimseler ile dolu olmasını ve bunları Allah'a itaat yolunda , yani tebliğ ve ıslah hizmetlerinde istihdam etmeyi temenni ederim..."dedi.[43]

Hz. Ömer'in bu temennisine katılmamak mümkün değil.

^[1] El-Münavî, Muhammed Abdurraûf, Feyzü'l-Kadîr Şerhu Câmiu's-Sağîr min Ehâdîsi'l-Beşîri'n-Nezîr, Dâru'l-Fikr, b.y.y., ts., VI, 283.

^[2] Kara Seyfullah, Peygamber Döneminde Gençlik, s. 51 vd..

^[3] Sarıçam İbrahim, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, s. 304-5, Ankara-2001; Karagöz İsmail, Aile

ve Gençlik, s. 118-119, Ankara-2005.

^[4] Hökelekli Hayati, "Hz. Peygamberin Çocuk ve Gençlere Yaklaşımı", Muhammed (s.a.s.) ve Gençlik Kutlu Doğum Haftası: 1992, Ankara 1995, TDV Yayını, s. 52; İbrahim Sarıçam, age, s. 340-341)

^[5] Ahmed b. Hanbel, Musned, V. 13.

^[6] Ahmed b. Hanbel, Musned, III. 235.

^[7] El-Münavî, a.g.e., V, 216

^[8] Hökelekli Hayati, "Hz. Peygamber'in Çocuk ve Gençlere Yaklaşımı", Hz. Muhammed ve Gençlik, TDV. Yay., Ankara, 1992, s. 55.

^[9] Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, edit. Hakkı Dursun Yıldız, İstanbul, 1992, I, 386.

^[10] İbnu Hişam, a.g.e., I, 275; ez-Zehebî, Muhammed b. Ahmed b. 'Usmân, es-Sîretu'n- Nebeviyye, nşr. Hüsameddin Kuddûsi, Beyrut, 1988, s. 78.

^[11] İbnu Abdilberr, Ebû 'Umer Ahmed b. Muhammed, el-İstîâb fi Esmâi'l-Ashâb, (İbnu Hacer, el-İsâbe kenarında), Beyrut, ts., I, 210.

^[12] İbnu Hişam, a.g.e., I, 275; ez-Zehebî, a.g.e., s. 78.

^[13] İbnu Hişam, a.g.e., I, 266; Ebû'l-Fidâ, a.g.e., I, 116; ez-Zehebî, a.g.e., s. 78.

^[14] . a.g.e., I, 416.

^[15] . İbnu Abdilberr, a.g.e., III, 262.

^[16] . İbnu Hişam, a.g.e., I, 271.

^[17] . İbnu Abdilberr, a.g.e., III, 471; İbnu Hacer, a.g.e., III, 460.

^[18] İbnu Kesir, el-Bidaye, III, 29.

- ^[19] İbnu İshak, Sîretu İbni İshak, s.125
- ^[20] İbnu Hacer, el-İsâbe, I, 414
- ^[21] Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, I, 394
- ^[22] Kur'an, el-Müddessir, 11-27
- ^[23] Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, I, 395
- ^[24] Sırma, İhsan Süreyya, İslami Tebliğin Mekke Dönemi ve İşkence, s.120
- ^[25] El-Vakidî, Kitabu'l-Megazi, I, 21
- ^[26] Et-Tirmizî. Sünen, IV, 368.
- ^[27] Ebu Davud, Süleyman b. El-Eş'as, Sünen, IV, 301.
- ^[28] Et-Taberî, Muhammed b. Cerir, Milletler ve Hükümdarlar Tarihi, çev. Zakir Kadiri Ugan- Ahmet Temir, MEB. Yay., İstanbul, 1992, IV, 242.
- ^[29] İbnu Hacer, Şihabüddin el- Askalânî, el-İsâbe fi Temyîzi's-Sahabe, Beyrut, I, 34.
- ^[30] Ebu Davud, Sünen, II, 86.
- ^[31] İbni Hacer, a.g.e., I, 34.
- ^[32] Ünal, İsmail Hakkı, "Es'ad b. Zü'râre", DİA, İstanbul, 1995, IX, 352.
- ^[33] İbnu Abdilberr, el-Istâb fi Esmâ'î'l-Ashab, Dâru Sadr, Beyrut, II, 221.
- ^[34] İbn Hacer, a.g.e., I, 546.
- ^[35] El-Aclunî, Keşfu'l-Hafa, I, 192
- ^[36] El-Müslim, Sahih, I, 381-382
- ^[37] Et-Tirmizî, Sünen, III, 584
- ^[38] El-Buhari, Sahih, III, 1283; El-Müslim, Sahih, III, 1315
- ^[39] Et-Tevbe, 128
- ^[40] Kandemir, Örneklerle İslam Ahlakı, s.382
- ^[41] Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 256-257

^[42] Tirmizi, Menâkıb,17, c.5,s.617, İstanbul 1992

^[43] Buhari, et- Târihu's- Sağır (thk. Mahmud İbrahim Zâyed), I, 79, Beyrut 1986